

Kaukaasia radadel

9.

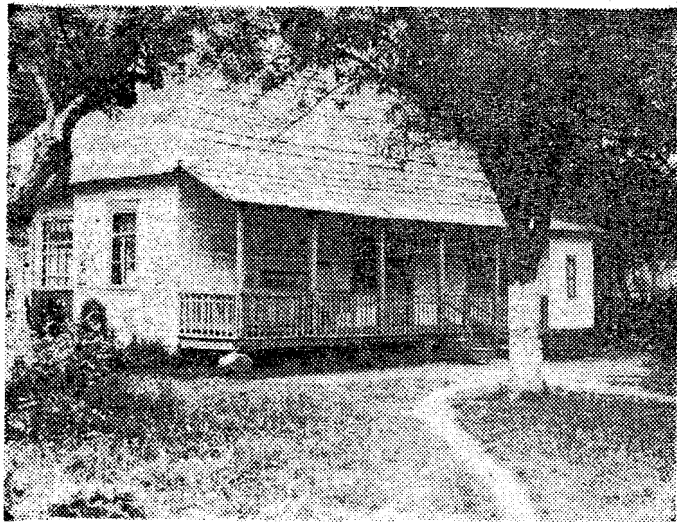
E. Leppik

Naabermajas elav Amalie Kerkmann, kelle mees oli neil aegadel kohalik koolmeister, näitas meile veel Vaarmannide maja rõdul Tammsaarest tehtud pildil ning seletas, kes on teised pildil olevad isikud. Lõpuks soovitati meil kirjaniku kohta teateid pärida Punasel Lagedal elavalt kõva kuulumisega vanakeselt Maria Oumanilt ning Linda ja Ants Nugiselt.

Niisuguste eelteadmistega alustasimegi ühel hommikul piki maalilise Mzõnta oru kõrget kaljukallast oma teekonda Punasele Lagedale. See asula on väga huvitav oma kireva ajaloo, kivi ja pronksiaja piirimaile kuuluva dolmeniga, omapärase turismibaasi, koduloomuuseumi, kreeka silla, veehoidla ning ainukese güüdi- ja matkainstruktori eriala andva keskkooliga kogu Nõukogude Liidus.

Peatusime Punasel Lagedal siiski ainult lühikest aega, sest

meid tõmbas Estosadoki poole. Otsisime seal kõigepealt üles Elli ja Jaan Põllu, kelle juurde oli meid soovitatud öömajale ning kes näitasid meile küla vaatamisväärsusi ja Vaarmanni maja. Hetkel paiknes selles lasteaed. Endine lahtine rõdu oli kinniseks ümber ehitatud, ent muu, kaasa arvatud maja kirdenurgal asuv toake, kus Tammsaare elas, ja puu, mille all ta armastanud kirjutada, olid Elli Põllu andmeil nagu 1912. aastal. Pildistamise hoonet igast küljest ning teostasime täpse mõõtmise plaani valmistamiseks. Uusi fakte A. H. Tammsaare viibimise kohta Estosadokis meil ei õnnestunud saada, sest ühtegi soovitatud isikutest polnud kodus. Tegime seepärast loojangul ringi ümbruskonnas, sõime metsploome, imetlesime mässiliselt lendavaid nahkhiiri, hülgaslikku kuud ja järjekordselt muidugi ka hämmastavat külalislakust, järgmisel hommikul suundusime taas alla suure vee poole.

Pildil maja, milles elas A. H. Tammsaare.

* * *

Estosadokis käimisega oli meie matkaprogramm põhiliselt ammendatud. Võtsime veel mõned päevad Musta mere ääres päikest ja siis algas kodutee. Tõime oma kooli koduloonurgale kaasa väikese kollektsiooni Kaukaasia looduse näidiseid — kivi-meid, puulehti, meil tundmatute taimede vilju, mõningaid putukaid, lilleseemneid, kiviktaimla taimi jm., ent selle kõrval ka

30-ndail aastail Nõukogude Liidus trükitud eestikeelseid õpikuid, huvitavaid märkmeid, üleskirjutusi, väljavõtteid kroonikast, neli filmilinti, palju toreid mälestusi ning ligi kolmekümne sobra parimad soovid koos kulgsega neid järgmisel suvel uuesti vaatama tulla.

Vaake-Maarjas
september-november 1965

(Lõpp)